

Prostor

Diplomová práce

Studijní program: N8208 – Design

Studijní obor: 8206T123 – Design prostředí

Autor práce: **BcA. Eva Bártová**

Vedoucí práce: MgA. Leona Matějková

Area

Diploma thesis

Study program: N8208 – Design

Field of study:: 8206T123 – Environmental design

Author: **BcA. Eva Bártová**

Supervisor: MgA. Leona Matějková

Tuto stránku nahradit originálem zadání.

Prohlášení:

Byla jsem seznámena s tím, že se na mou diplomovou práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnost informovat o této skutečnosti TUL; v tom případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou na IS STAG.

Datum:

Podpis:

Poděkování:

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce MgA. Leoně Matějkové za poskytnutí odborných rad, ochotu, vstřícný přístup a čas, který mi věnovala nejen při psaní mé diplomové práce, ale v průběhu celého studia. Dále pak MgA. Jiřímu Jindřichovi za věcné připomínky, které mě posouvaly kupředu.

Děkuji i svým rodičům za nekončící podporu.

Abstrakt:

Konfrontace měřítka a hmoty, historie a současnosti, dobra a zla, to vše spojené v jeden celek. Studentka se bude zabývat prostorem, kde je nutné respektovat děsivou minulost a přesto nechat promluvit přítomnost. Prostor hledající své místo v dnešním světě i přes šrámy, které na něm nechala doba dávno minulá.

Abstract:

Confrontation scale and materials, past and present, good and bad - all combined in one unit. Space seeking their place in today's world, despite the scars that left him at times long past.

Klíčová slova:

Nacismus, Židovství, Norimberk, kongresová hala, očista, stigma, Německo, destrukce, maják, nová identita místa

Key words:

Nazism, Judaism, Nuremberg, conference hall, cleansing, stigma, Germany, destruction, lighthouse, new place identity

Úvod

Doba nacismu je naštěstí už dobou minulou, ale stále nám zde zbyla místa, která mají jakési stigma Hitlera. Jsou to dřívější síně slávy, ze kterých jsou dnes trosky a se kterými se těžko pracuje. Na jednu stranu je nelze zbourat a dělat jakoby tam nikdy nebyly, ovšem renovace kolosů je také nereálná kvůli vysoké finanční náročnosti. Z některých jsou dnes muzea, ale i ty mají svůj omezený počet a velikost. Proto vyvstává otázka, jak se dnes postavit k monstrózním plánům minulosti?

Ve své diplomové práci se jedním takovým místem zabývám. Je v Norimberku, v místě, kde byla kdysi pronesena ta nejhorší protizidovská opatření. Na mramorový obklad, který byl na výstavbu použit, bylo potřeba tolik materiálu, kolik se nenacházelo ani v celém Německu. Proto bylo nutné zřídit ve Francii pracovní tábor, kde zajatci těžili kámen na tyto velkolepé norimberské plány.

Norimberku se říkalo nacistická síň slávy. Hitler tu měl nejvíce přívrženců a proto není divu, že právě sem směřovaly veškeré velké stranické sjezdy a na ty bylo třeba vytvořit adekvátní prostory. Jeho plány se rozprostíraly na 11 – ti kilometrech čtverečných. Nakonec byly ale realizovány jen dva kolosy – nedokončená kongresová hala a ... Obě stavby se dnes pomalu rozpadají pod vlivem času a v kombinaci s nekvalitním provedením už při počáteční realizaci.

Snáním se toto místo opět začlenit zpět do města. Přiznat sice hrůzy, které se tu děly, ale zároveň ukázat, že dnes je naštěstí vše jinak. Probourat hradby kolosální pevnosti tak, aby nám stále připomínaly minulost, ze které je třeba se poučit, ale zároveň potlačit sílu zastrašování svou monumentalitou.

Chci dát místu novou identitu, přistupuji k němu s respektem, ale otevírám ho, očišťuji a začleňuji do dnešní doby. Přiznávám co se tam dělo, ale zároveň chci, aby bylo použitelné i

dnes, aby se mu lidé nevyhýbali a nestala se z něj vyčleněná a stigmatizovaná část města, které se každý raději vyhne obloukem.

1 ANALÝZA

1.1 POPIS MÍSTA

Norimberk se nachází asi 170 km severně od Mnichova. Rozkládá se po obou březích řeky Pennitz. Se sousedními městy Fürth, Erlangen a Schwabach se srůstá do sídelní oblasti s více než 1,2 miliony obyvatel.

Místo se nachází v jihovýchodní části Norimberku.

Červeně je označeno umístění řešeného území v rámci Německa.

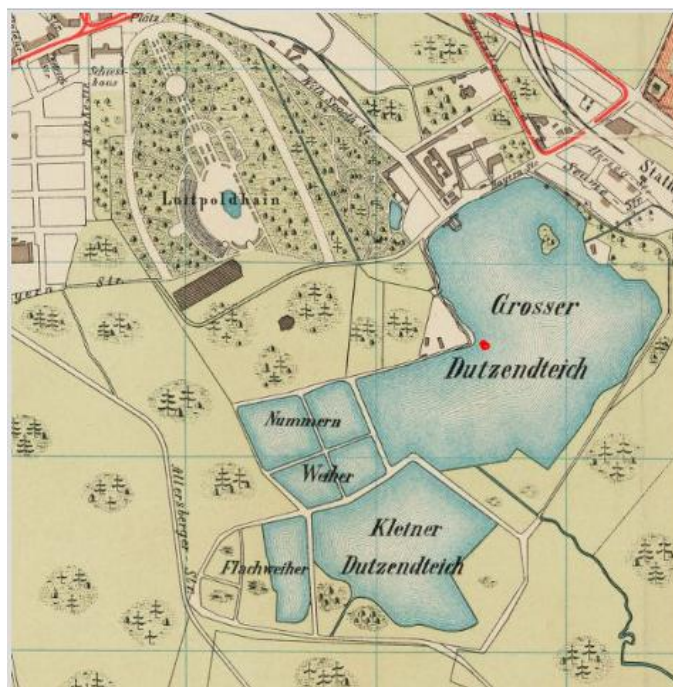
Plná linka jsou původní hradby a dnes historické centrum Norimberka. Čárkovaně je pak označeno řešené území.

HISTORIE MÍSTA

Dle mapy z roku 1720 lze soudit, že řešené místo se nacházelo mimo hradby a původní centrum Norimberka v místech, kde se nacházela pole a volná krajina.

Na mapě z roku 1909 však už můžeme vidět, že se v místě nachází park a rekreační zóna s jezerem.

V místě, kde je zakreslena červená tečka se nacházel maják, který byl stržen z důvodu výstavby kongresové haly. Přikládám dobové fotky této stavby:

Pohlednice z roku 1906. Obě jsou datovány ze stejného roku, ovšem maják je vyobrazen jednou bez pruhů a po druhé s pruhy.

Už od středověku se císařské sněmy a soudy konaly v Norimberku. Díky tomu ho nacisté považovali za historicky významné a snažili se vytvořit historickou souvislost mezi těmito sněmy a jejich stranickými sjezdy. Už od 19. století se Luitpoldův park využíval jako shromaždiště různých politických stran. Tudiž tu byla i potřebná infrastruktura a blízké nádraží umožňovalo přepravu velkého množství účastníků.

„První sjezd NSDAP se zde konal v roce 1927. Hitler se mohl opřít o silné postavení krajně pravicových politiků ve městě, zejména o Julia Streichera, bývalého učitele, který se v NSDAP prodral do vedoucích funkcí francké župy. Vydával také antisemitský list Der Stürmer, který uveřejňoval štvavé protižidovské materiály. Šlo vůbec o region s největším podílem národních socialistů ve Výmarské republice, celá oblast byla velmi antisemitská a ve 20. letech byl Norimberk hlavním městem protižidovských nálad.“

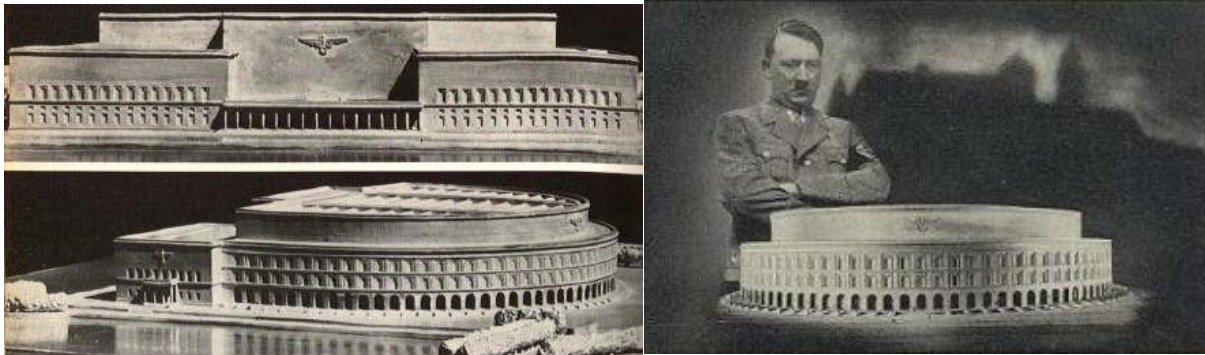
Zdroj: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10364944451-hitleruv-norimberk/>

1.1.3 KONGRESOVÁ HALA A JEJÍ VZNIK

Nedokončený kongresový sál (Kongresshalle) byl určen pro 50.000 účastníků za účelem sjezdu národně socialistické strany. Je jednou z největších staveb, která stále ještě stojí z dob nacistické éry.

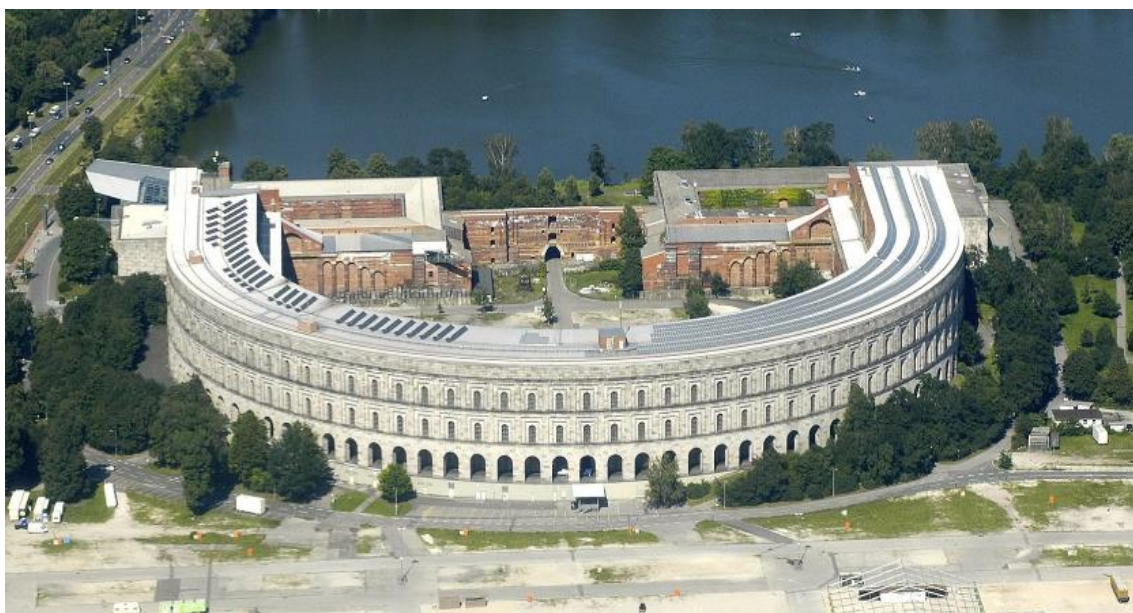
Návrh pochází původně od norimberských architektů Ludwiga a Franze Ruffových.

Budova dosáhla výšky 39 metrů (bylo plánovaných 70 metrů) a její průměr je 250 metrů. Je postavena převážně ze slínu a její fasádu tvoří žulové desky. Jak je zřejmé na první pohled, je inspirována římským Koloseem. Základní kámen byl postaven v roce 1935, ale kvůli válce a nedostatku peněz nebyla nikdy dokončena a zastřešena. Půdorys je ve tvaru podkovy a končí dvěma hlavními budovami. Právě v jedné z nich – severní – je od roku 2001 již zmiňované muzeum. V jižní hlavní budově se nachází sídlo norimberského symfonického orchestru.

Model a původní záměry

Zdroj: http://cestovani.idnes.cz/foto.aspx?r=kolem-sveta&c=A131025_110707_kolem-sveta_tom&foto=TOM4ec847_03.jpg

1.1.4 REICHSPARTEITAGSGELÄNDE – PŮVODNÍ PLÁNY

„Hitler se cítil být i architektem. Trávil hodiny, někdy i celé noci přemýšlením nad plány, skicami a modely. Stavěl „s cílem zhmotnit svou éru a svého ducha pro potomstvo“, říkal, že nakonec všechny velké historické říše jsou známy jen prostřednictvím monumentálních staveb, které vytvořily.“

Zdroj: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10364944451-hitleruv-norimberk/>

Reichsparteitagsgelände se rozkládá na asi 11 kilometrech čtverečních jihovýchodně od Norimberku. Konalo se zde šest shromáždění NSDAP v letech 1933 až 1938.

Patří sem:

Luitpoldarena (Luitpoldova aréna) – jediná zchovalá původní stavba – památník obětem 1. světové války

Luitpold Hall (Luitpoldova hala) neboli „Starý kongresový sál“ (poškozen během druhé světové války, později zbořen)

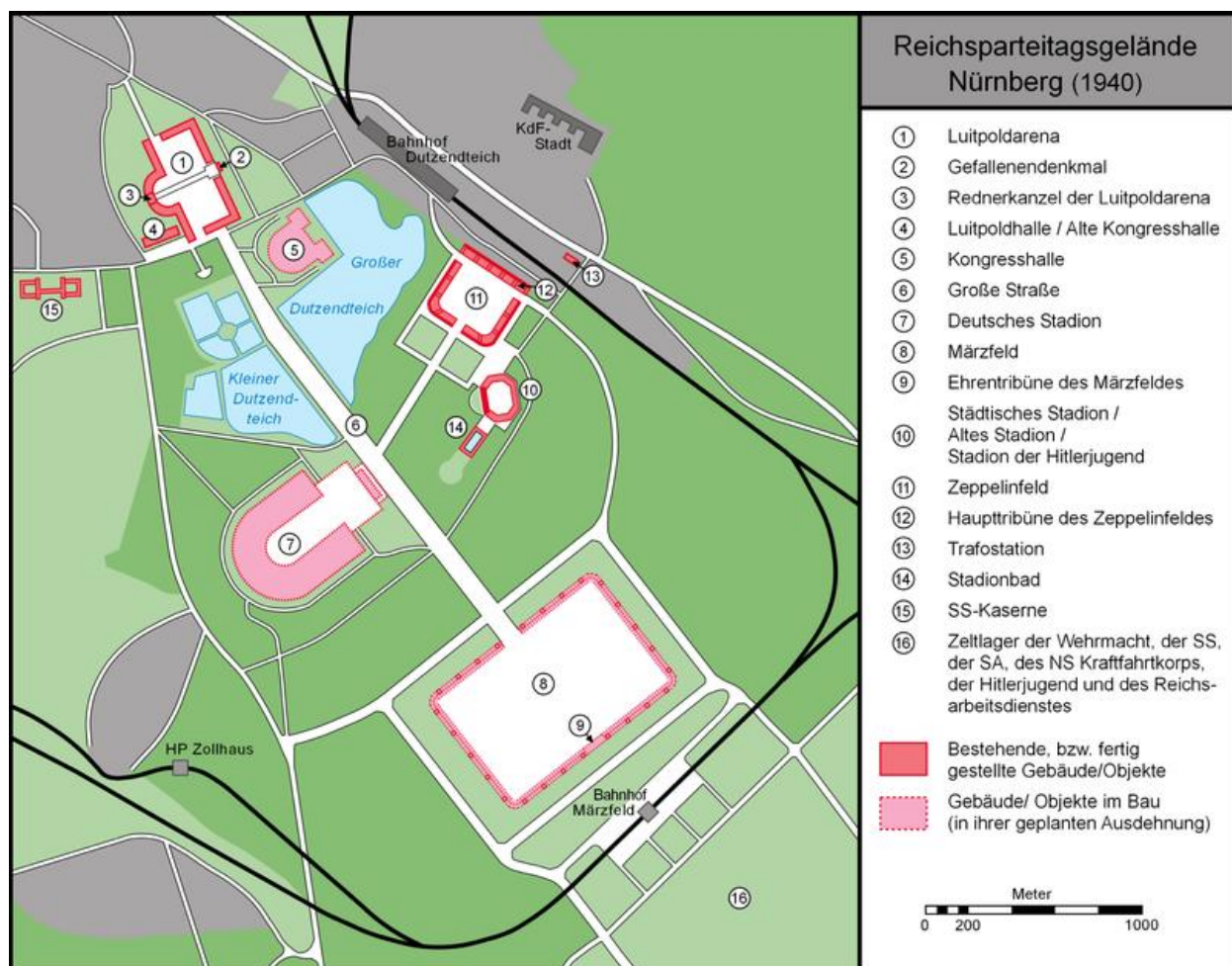
Kongresshalle (Kongresový sál) neboli „Nová kongresová hala“ (nedokončená)

Zeppelinfeld (Zeppelinovo pole) (jediná dokončená stavba) – místo pro přehlídky a shromáždění

Märzfeld (nedokončena, později zbořena)

Deutsche Stadion (německý stadion) (byly postaveny pouze základy), který měl být největším stadionem na světě

Große Straße (Hlavní cesta) silnice pro přehlídky, která nebyla nikdy použita

Původní plán Reichsparteitagsgelände – dnes stojí jen číslo 1, 5 a 11.

1.1.1 MŮJ POCIT Z MÍSTA

Místo jsem navštívila v prosinci roku 2016. Nečekala jsem nic významného a prchala jsem před davu mířící na vánoční trhy. Vzduchem se nesla vánoční atmosféra a cesta trvala jen asi 10 minut z nádraží tramvají, která staví nedaleko haly.

To co jsem uviděla, mi vyrazilo dech. Obrovská děsivě vyhlížející stavba připomínající Koloseum tyčící se uprostřed ničeho. Naprostý opak toho, s čím se člověk setká v centru. V Norimberku je v centru nízká zástavba, drobné historické jádro, kde je využitý každý centimetr díky původním hradbám, které nedovolovaly zbytečné plýtvání místem.

Kongresová hala je ale naprostým opakem. Rozpíná se na všechny strany a drží si odstup od okolí – je jako hradba uprostřed ničeho. Šla jsem se podívat do jejího středu. Byla jsem tam, jen já a pár mých kamarádů. Všichni jsme zmlkli, byli jsme jako gladiátoři uprostřed arény. Všude dokola byly hradby, které z člověka vymáčkly veškerý optimismus či naději v dobrý konec. Pod tíhou monumentality prostoru a děsu, který se tu měl před desítkami let odehrávat člověku běhá mráz po zádech. I když budova chátrá je v ní stále dost síly k tomu, aby dokázala nastínit sílu tehdejšího teroru.

1.1.2 MUZEUM NAZI PARTY RALLY GROUNDS

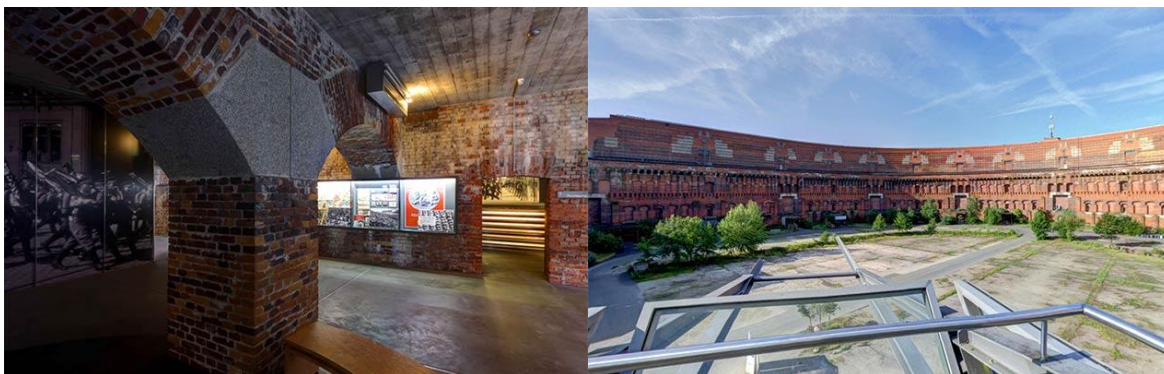
Muzeum se nachází uvnitř kongresové haly v její severní části. Je zaměřeno na tematiku nacismu a druhé světové války název výstavy je "The Nazi Party Rallies – Performing a Ritual"

Návrh přestavby vzešel ze soutěže, která se konala roku 1994 a jejímž vítězem byl profesor architektury Günther Domenig.

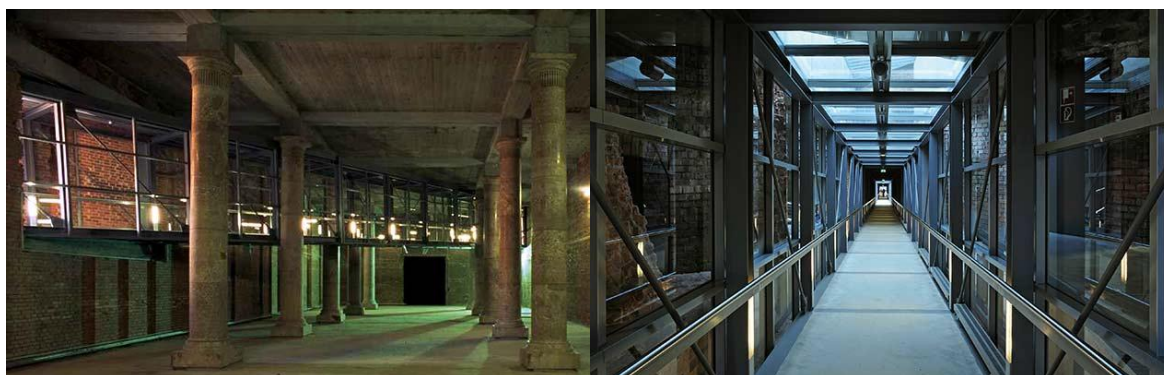
Pohled na vchod do muzea

Foyer – přízemí

Výstava – 1.NP

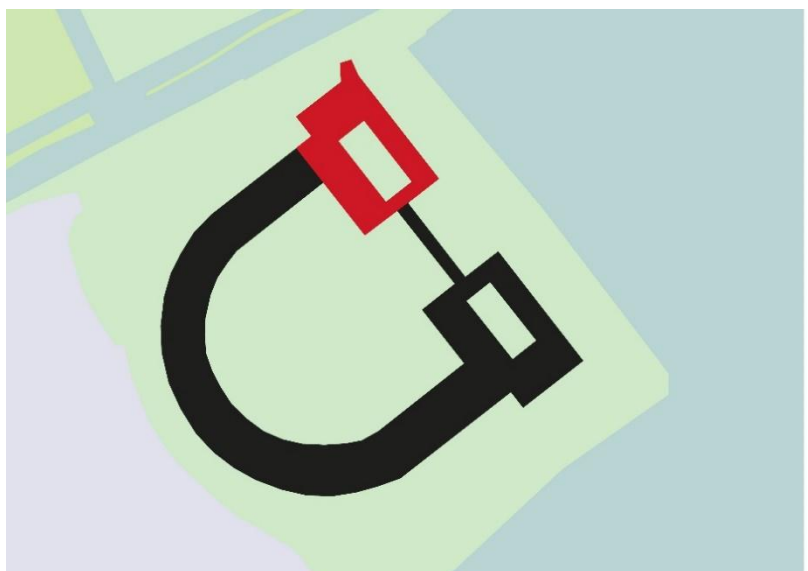
Pohled z vyhlídky do atria budovy

Pohled do interiéru budovy na skleněný trn vedoucí skrz ni – délka trnu je 100 metrů.

Zdroj: <https://museums.nuernberg.de/documentation-center/architecture/>

1.1.3 INSPIRACE

Červeně je označeno umístění muzea v rámci budovy.

Hlavním konceptem bylo narušení axiální rozvržení budovy, ^[1] protože právě posedlost symetrií byla hlavním mottem nacistických architektů, kteří čerpali v náměty v antické, egyptské, babylonské a neoklasické architektuře. ^[2] Hlavním prvkem je skleněný trn protínající budovu a probíhající až ven, kde končí vyhlídkou do vnitřního atria budovy.

Prostor muzea je z mého pohledu velmi příjemným propojením původní budovy s moderními prvky dnešní doby. Ve foyer se nachází šatna a kavárna v prvním patře pak samotná výstava, promítací sál a již zmiňovaný trn s vyhlídkou. Muzeum se nachází jen na velmi malé části celého nedostaveného kolosu v jeho severní části.

Skleněný tunel, který vede ve výšce těsně pod stropem, nám umožňuje nahlédnout do útrob budovy a dívat se na ni ze zcela jiné perspektivy. Právě tento moment mi přijde velmi

zajímavý. Návštěvník se náhle dostane do situace ze zcela jiného měřítka a perspektivy, kdy se svým způsobem povyšuje nad stávající stavbu, která už nemá sílu působit tak mohutně a on na ní shlíží shora stejně, jako dnes shlížíme na krutosti té doby.

Expozice muzea byla otevřena 4. listopadu 2001. Počet návštěvníků je cca 170 000 ročně a toto číslo stále stoupá. Více než 50 % návštěvníků muzea jsou Němci, dále je zde velké zastoupení anglicky mluvících turistů, díky oblíbeným výletům po Dunaji (USA, Britové, Australané...)

1.1.3 INSPIRACE

Magdalena Jetelová – Domestikace pyramid

Jako jednu z inspirací uvádím práci této skvělé původem české umělkyně, která dnes působí v Německu. Jedná se o instalace z let 1992 až 1994, které se nachází na několika místech Evropy. Ta nejslavnější byla umístěna v Uměleckoprůmyslovém muzeu ve Vídni. Další jsou pak v Letohrádku královny Anny na Pražském hradě, v Hannoveru a Darmstadtu.

Velmi zajímavá mi přijde myšlenka, se kterou k těmto věcem přistupuje. Především zamyšlení se nad tím, kde jsou hranice toho, co ještě lze zavřít do muzea a pozorovat jen přes sklo. Pyramidy, které jsou vytvořeny z lávového písku rudé barvy procházejí zdmi muzeí a smazávají hranici mezi tím, co je ještě uvnitř a co je venku.

Sama autorka pronesla toto: *„Stejně jako v malířství se opakují některé portréty od Warhola, zde se opakuje architektura muzea, což by asi žádný architekt nedělal. Stejně posunutí je i v akustice systému několika computerů. Je to malé pozastavení, posunutí v čase s velmi osobním charakterem, daným vlastní percepcí prostoru muzea.“* – Magdaléna Jetelová.

Zdroj: Magazín TIMEin. Vltava-Labe-press a. s. České Budějovice: Léto 2007, str. 65–68, rozhovor připravil Marek Gregor. [ISSN 1214-4193](https://doi.org/10.1111/1214-4193)

2. NÁVRH

Jak dnes naložit s pozůstatky teroru a hrůzy, které tu přetrvávají z dob druhé světové války? Místa, která mají stigma, místa, která jsou společností vyloučena, ale stále jsou tu a my nevíme, jak s nimi naložit. Z některých jsou muzea, ale kolik muzeí hrůz nacismu ještě můžeme postavit? Navíc, prostory jsou obrovské, tak obrovské, že je není možné všechny spravovat či přestavovat. Na druhou stranu je ani nemůžeme úplně přehlédnout, zbořit a dělat jakoby tam nikdy nebyly. Nemůžeme místo nich postavit obchodní dům či parkoviště. A tak tam stojí do dnes. Pomalu se rozpadají, ale stále dokážou být jakousi svatyní neonacismu.

Zabývám se myšlenou, jak je zbavit jejich síly, jak je odzbrojit a přiznat, že tu byly, ale zároveň ukázat, že tu pro ně dnes už není místo. Že jsme se poučili z historie, respektujeme jí a pokusíme se udělat vše pro to, aby se již neopakovala. Poučit se z historie znamená i to, opravdu si uvědomit, co to bylo. Je děsivé si přečíst, že obětí nacismu bylo přibližně 12 670 000, ale víme opravu, kolik to je? Dokáže si vůbec člověk to číslo představit? Chápe, jaká masa se zatím skrývá?

Nemyslím si. Stát tam a držet v ruce kámen, který má váhu, který nelze ignorovat, který držíme ve svých rukou a ve chvíli, kdy od něj vzhledneme, uvidíme tu obrovskou a nekonečnou masu dalších. Ano, dalších 12 670 000 ... V tu chvíli přichází to mrazení v zádech. To je opravdová síla, kterou vidíme a cítíme a která pomalu ale jistě pohlcuje ty děsy, které se tu odehrály. Ty, které měly za následek, že to číslo právě tak vysoké, že dokáže pohltnout něco obrovského, něco, jako je kongresová hala. Pícha a chloubka nacismu, Hitlerova pyramida, před kterou měl pokleknout celý svět. Teď už z ní jsou jen ruiny, žádná nekonečná sláva.

2. NÁVRH - ÚVOD

Jak dnes naložit s pozůstatky teroru a hrůzy, které tu přetrvávají z dob druhé světové války? Místa, která mají stigma, místa, která jsou společností vyloučena, ale stále jsou tu a my nevíme, jak s nimi naložit. Z některých jsou muzea, ale kolik muzeí hrůz nacismu ještě můžeme postavit? Navíc, prostory jsou obrovské, tak obrovské, že je není možné všechny spravovat či přestavovat. Na druhou stranu je ani nemůžeme úplně přehlédnout, zbořit a dělat jakoby, tam nikdy nebyly. Nemůžeme místo nich postavit obchodní dům či parkoviště. A tak tam stojí do dnes. Pomalu se rozpadají, ale stále dokážou být jakousi svatyní neonacismu.

Zabývám se myšlenou, jak je zbavit jejich síly, jak je odzbrojit a přiznat, že tu byly, ale zároveň ukázat, že tu pro ně dnes už není místo. Že jsme se poučili z historie, respektujeme jí a pokusíme se udělat vše pro to, aby se již neopakovala. Poučit se z historie znamená i to, opravdu si uvědomit, co to bylo. Je děsivé si přechíst, že obětí nacismu bylo přibližně 12 670 000, ale víme opravu, kolik to je? Dokáže si vůbec člověk to číslo představit? Chápe, jaká masa se zatím skrývá?

Nemyslím si. Stát tam a držet v ruce kámen, který má váhu, který nelze ignorovat, který držíme ve svých rukou a ve chvíli, kdy od něj vzhledneme uvidíme tu obrovskou a nekonečnou masu dalších. Ano, dalších 12 670 000 a v tu chvíli přichází to mrazení v zádech, to je opravdová síla, kterou vidíme, cítíme a která pomalu ale jistě pohlcuje ty děsy, které se tu odehrály. Ty, které měly za následek, že to číslo právě tak vysoké, že dokáže pohltnout něco obrovského, něco, jako je kongresová hala. Pícha a chlouba nacismu, Hitlerova pyramida, před kterou měl pokleknout celý svět. Teď už z ní jsou jen ruiny, žádná nekonečná sláva.

2. NÁVRH – KONCEPT

Po první světové válce měla skoro každá vesnice památník se jmény obětí. Po druhé světové válce už jich je podstatně méně. Chci tímto návrhem nejen rozbít pozůstatky kongresové haly, ale dát i možnost vzniku památníku obětem nacismu.

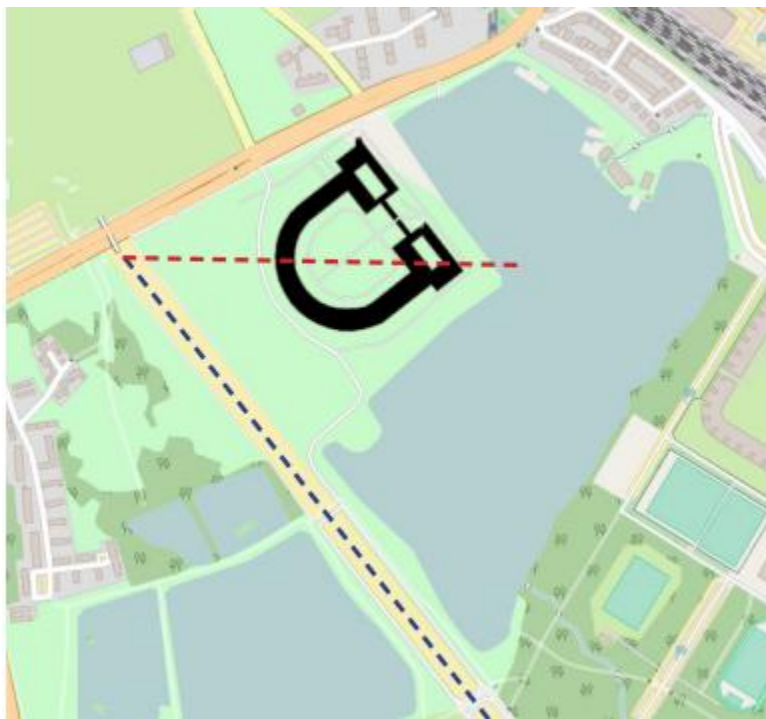
Fungovalo by to na tom principu, že se kameny budou v budově hromadit podle jednotlivých let a počtu obětí v tom daném roce. Různé cesty, jak se tam kameny dostanou

popíši níže. V letech, kdy bylo obětí nejvíce by zatížilo budovu natolik, že jí to úplně prolomí. To vychází i na osu, která vede k majáku, který byl zbořen z důvodu výstavby kongresové haly.

2. NÁVRH – EXTERIÉR

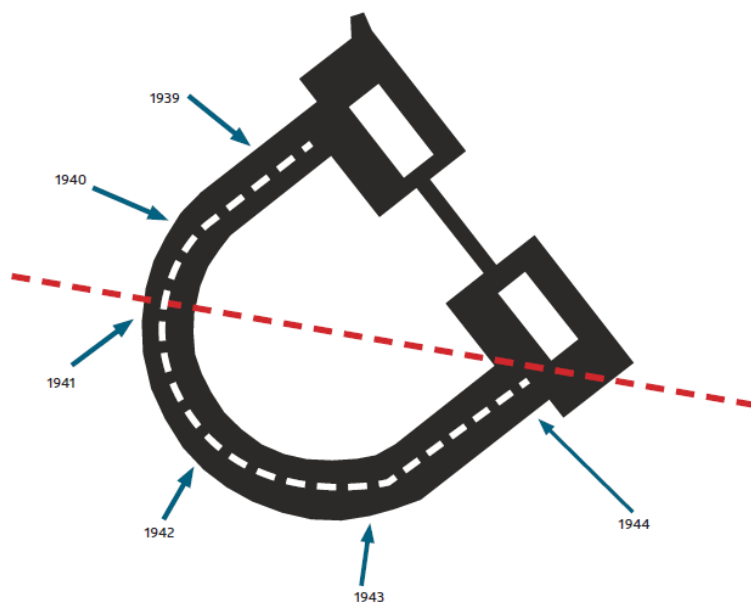
Z exteriéru bude nejimpozantnější průrva skrz dům zapadaná kusy kamení. Ta vznikne nahromaděním většího množství kamenů, než je statická únosnost budovy, což bude mít za následek její zborcení. Konkrétní provedení je popsáno níže v sekci realizace. Průrva se nachází na ose od konce původní hlavní cesty a místa, kde se nacházel maják. Zároveň je to propojeno s osou, která vede interiérem a v místě, kde jsou průrvy se nachází roky, kdy padlo nejvíce obětí. Tím pádem to znamená nejvíce kamenů a největší zatížení konstrukce. Věřím, že jasnější to bude z následujícího schématu:

Nejprve představuji situaci ze širšího kontextu:

Červená linka znázorňuje původní hlavní cestu a červený puntík místo majáku. Modře je pak spojen konec cesty a maják, což je průsek budovou.

Zde je pak přímo schéma budovy a následně jeho vysvětlení:

Bílá přerušovaná čára znázorňuje časovou osu, která prochází domem.

Modré šipky ukazují na roky, které se vztahují k jednotlivé části časové osy.

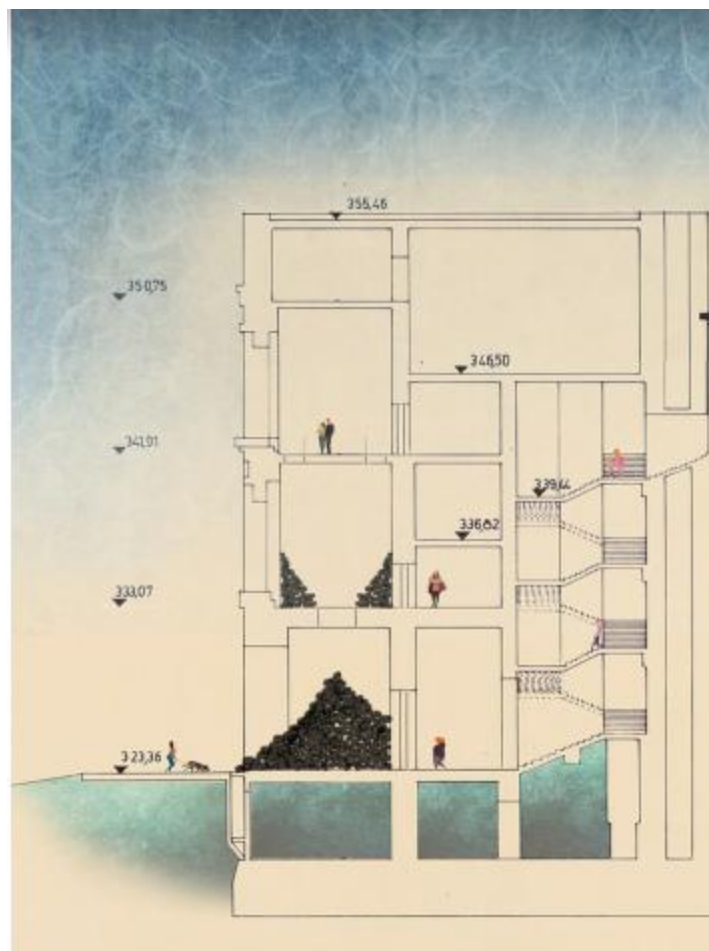
Červená přerušovaná čára znázorňuje osu vedoucí od konce hlavní cesty k původnímu majáku.

2. NÁVRH – INTERIÉR

Prostředkem proskleného interiéru povede svítící linka symbolizující časovou osu s informací, o který konkrétní rok se jedná. V podlaze jsou následně otvory, do kterých lze kameny vhodit. Ty tvoří kamenné kužely různých tvarů a rozměrů podle otvoru, kterým se tam vhazují. Prostor je přístupný ze všech pater tak, aby na sebe návštěvník mohl nechat tuto masu působit ze všech stran.

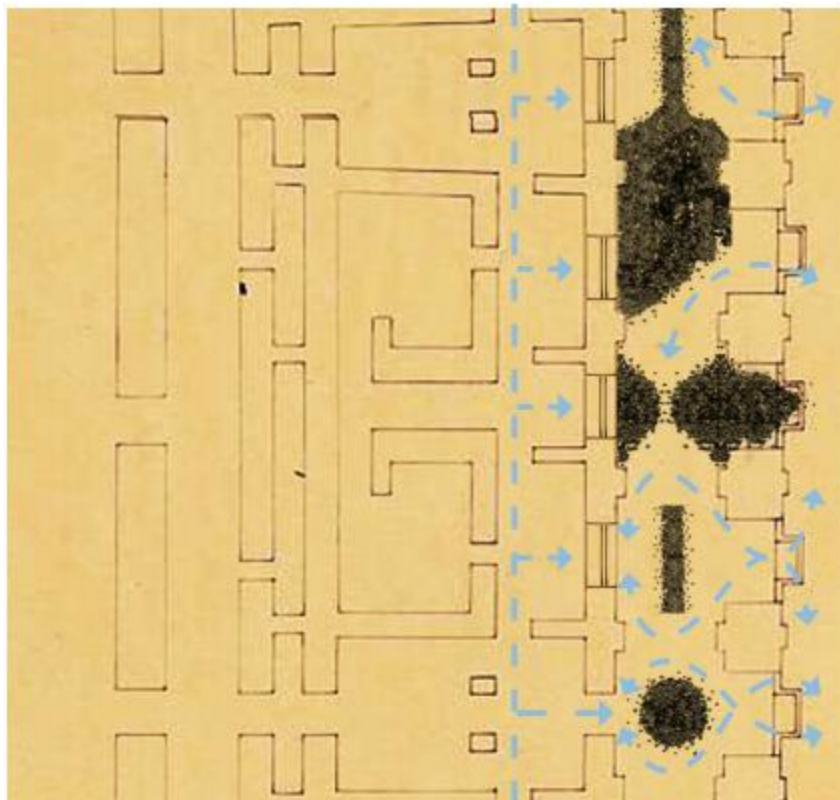
Jednou možností je kužely pozorovat skrz skleněnou podlahu, další možnost je sledovat je skrz prosklenou boční stěnu nebo se procházet v přiměřené vzdálenosti kolem nich. Pokaždé z toho bude úplně jiný zážitek. Kužely prostupují napříč všemi třemi podlažími od venkovních arkád skrz první patro až tu a tam prorostou do druhého nadzemního podlaží.

Řez objektem:

V řezu jsou vidět všechna patra, ze kterých je instalaci možné pozorovat. Návštěvníci mají přístupné druhé nadzemní podlaží, ze kterého mohou vyhazovat kameny do určených otvorů v podlaze. První nadzemní podlaží je vidět díky skleněným otvorům „pozorovatelnám,“ které vedou ve vedlejší chodbě. Přízemí je pak částečně přístupné z venku a částečně zevnitř se skleněnými otvory stejně, jako je tomu v podlaží nad ním.

Půdorys přízemí:

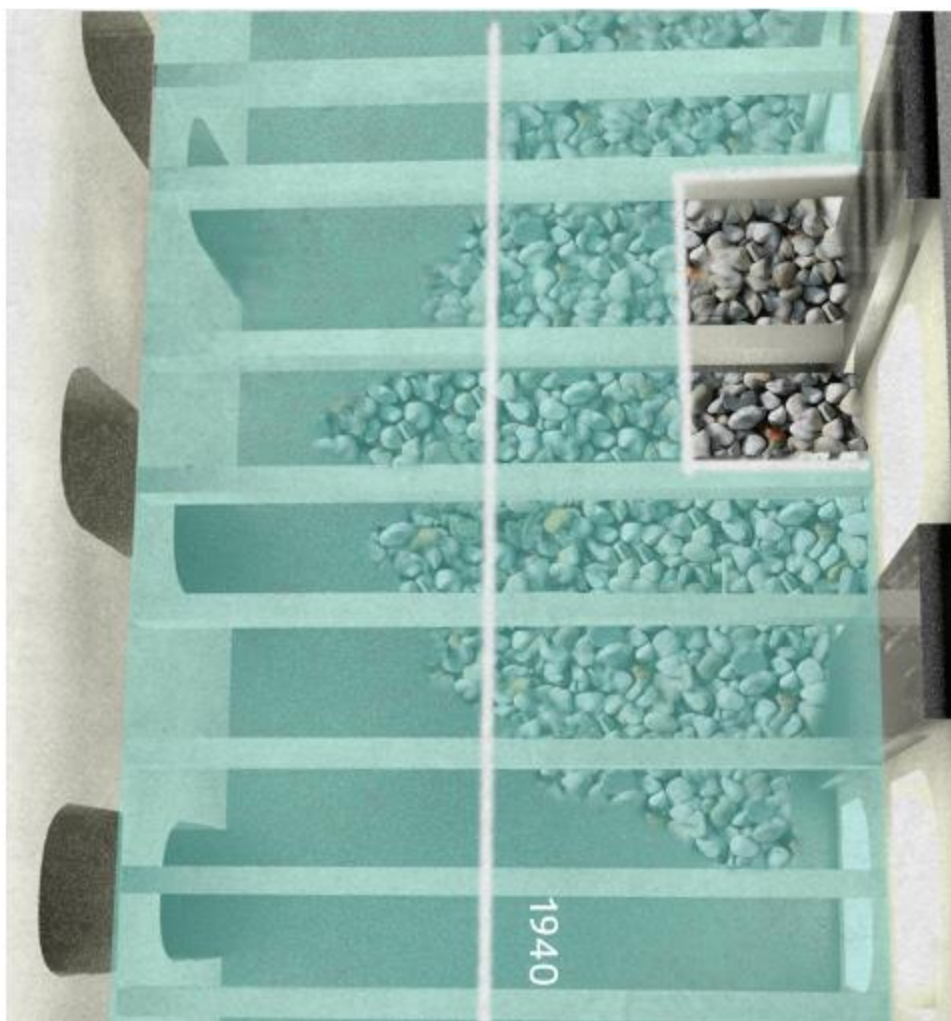
Modře jsou vyznačeny cesty, kudy mohou návštěvníci po expozici procházet. Jsou tu různé tvary a uskupení kamenů. Návštěvník se tedy dostane do různých situací, jak na něj budou kameny působit. Buď přímo, pokud se bude procházet kolem nich nebo skrz okna. Ta jsou umístěna tak, aby z nich bylo vidět z přilehlé chodby pod arkády. Návštěvník je buď může pozorovat přímo při vstupu z exteriéru nebo chodbou, kterou jsem doplnila o okna a skrz která je vidět dovnitř.

Na této vizualizaci je vidět kužel z kamenů. Je zde právě ukázka přístupnosti expozice z venkovních prostor. Návštěvníci si mohou tento útvar, a i většinu dalších prohlédnout ze všech stran.

3. 1. REALIZACE – DOPLNĚNÍ KAMENŮ

Abych zamezila tomu, že si to budou návštěvníci navzájem házet na hlavu, budou jednotlivá patra přístupná v různou denní dobu:

ETAPA PŘED DOPLNĚNÍM VŠECH KAMENŮ

Jedná se o dobu, dokud nebude na památníku umístěno všech dvanáct milionů kamenů. Tedy v době, kdy návštěvníci ještě mohou na památník doplňovat kameny. Neboli doba do 8. května 2025, osmdesátiletého výročí kapitulace Německa ve 2. světové válce. V tomto období bude dopoledne otevřena horní část památníku a odpoledne spodní část památníku. Tak budou návštěvníci vyhazovat kameny, ale nebude hrozit nebezpečí návštěvníkům, kteří si expozici prohlížejí o patro či dvě níže.

ETAPA PO DOPLNĚNÍM VŠECH KAMENŮ

Toto je doba po 8. květnu 2025, kdy budou na památníku již všechny kameny. Je to tedy doba, kdy je možné navštěvovat všechny části památníku ve stejnou dobu, protože tu již nebude hrozba kamenu, které by návštěvníci házeli z druhého nadzemního podlaží.

3. 2. REALIZACE – DOPRAVA KAMENŮ

Kameny budou dopravovány čtyřmi různými variantami.

VARIANTA 1 – oslovení měst a vesnic

V první variantě počítám s tím, že bych oslovila města a vesnice v nichž žili lidé, kteří byli zabiti nacismem. Mohli by tak nechat zaslat kameny předem dané velikosti do Norimberku s konkrétní informací ve kterém roce byly oběti zabity. Následně budou kameny rozdistribuovány do jednotlivých míst, kam náleží. Pokud tuto informaci nebudou vědět, tak se zařadí rovnoměrně po celém památníku.

VARIANTA 2 – oslovení obyvatel

Další z možnosti, jak kameny dopravovat jsou turisté, příbuzní obětí nebo jen lidé, kteří se na tvorbě památníku chtějí podílet. Každý může donést kámen a nechat ho zde.

VARIANTA 3 – poutní cesta Norimberkem

Pokud by turisté, kteří dorazili do Norimberku předem nevěděli o možnosti zanechávání kamenů na památníku, byla by i možnost vzít kámen v místě často navštěvované památky – norimberského hradu.

VARIANTA 4 – zbývající doplnění kamenů

Nepředpokládám, že by se toho zúčastnilo přes 12 milionů lidí, což je číslo, kterého potřebuji dosáhnout. Počítám tedy i s tím, že bych zbytek kamenů doplnila z kamenolomu ve Francii, který byl zbudován původně jako nacistický pracovní tábor pro těžbu mramoru právě na stavby v Norimberku. Tím bych zajistila, že při ukončení zde bude opravdu přesný počet kamenů

3. 3. REALIZACE – UKONČENÍ SBÍRKY KAMENŮ

Ukončení sbírání kamenů bude 8. května 1925, což je 80 – ti leté výročí kapitulace Německa ve 2. světové válce. Nechci postupnou sbírku kamenů, protože více než 12 milionů je opravdu obrovské číslo a chci dosáhnout efektu, aby když se na to návštěvník v roce 2025 podívá, tak bude vědět, že ta masa kamení, na kterou hledí odpovídá v rámci možností obětem, které má nacismus na svědomí.

3. 4. REALIZACE – PŘETÍŽENÍ KONSTRUKCE A JEJÍ NÁSLEDNÉ ZBORCENÍ

4. ZÁVĚR

Na jednu stranu bylo lákavé, nechat místo osudu a nechat návštěvníky, aby nahromadili kameny na místo památníku sami. Byl by to na jednu stranu risk, že se památník nikdy nedokončí, ale a druhou stranu by to byl skvělý obrázek společnosti a jejího postavení k problematice druhé světové války. Kolik lidí by se asi zúčastnilo? Opravdu by se podařilo budovu zbourat? Nejspíš ne. 12 miliónů kamenů je opravdu požehnané číslo a přeci jen, uplynulo už dost času od dob německého teroru. V koncentračních táborech byly většinou spíše praprarodiče. A ačkoli to společnost vnímá jako něco, co by se nemělo opakovat, je to stále dosti vzdálená doba.

Z toho důvodu jsem určila datum, kdy bude památník hotov a kdy tam opravu bude tolik kamenů, kolik bylo obětí. Jako cíl jsem si dala vizualizovat to obrovské číslo. A aby bylo opravdu vidět a aby návštěvník měl z expozice takový zážitek jaký chci, je nutné, aby tam těch 12 milionů kamenů opravdu bylo. Jen tak to bude mít tu tíživou váhu, kterou požaduji.

Chci, aby návštěvník obtěžkal kámen, aby cítil jeho váhu, aby ho nemohl ignorovat, aby si uvědomil, jaký je to pocit a aby pak vzhlédl a uviděl to nekončící množství dalších kamenů. Aby vstoupil do chodby a cesta byla zavalená kamením. Zavalená tak, že neprojde. Nebo obrovské kužele sahající až ke stropu. Všude, kam se podívá budou jen kameny a kameny. Ty, které znázorňují každý zmařený život a připomíná nám to na každém kroku.

To, čeho jsem chtěla dosáhnout je, aby už budova nevzbuzovala hrůzu a respekt. Potlačit to, čeho se nacisté snažili dosáhnout. Nechci, aby už měla budova takovou sílu, jakou jsem vnímala, když jsem tam byla. Děsivá na ní byla ta monumentalita, majestátnost a to, že nebyla kam uniknout. Budova člověka obklopovala a dusila. Byla všude kolem dokola. Právě to jsem se snažila prorazit. Ukázat její zranitelnost a prolomit cesty ven.

5. LITERATURA

Obecně užívaný počet 6 miliónů židovských obětí vychází z výpovědi [Adolfa Eichmanna](#) během jeho procesu v Izraeli - kompletní záznam celého procesu lze najít on-line [The Trial of Adolf Eichmann, District Court Sessions, Volume I](#). Historikové, kteří se danou problematikou zabývali, uvádějí čísla v rozmezí 5,1 ([Raul Hilberg: The Destruction of the European Jews](#), 1961) až 6,2 miliónu (Wolfgang Benz: *Dimension des Völkermords. Die Zahl der jüdischen Opfer des Nationalsozialismus.*, 1996, [ISBN 3-423-04690-2](#).)

Deborah Lipstadtová: *Popírání holocaustu: sílící útok na pravdu a paměť*. Praha – Litomyšl 2001, [ISBN 80-7185-402-6](#).

Norman G. Finkelstein: *Průmysl holocaustu: Úvahy o zneužívání židovského utrpení*, Dokořán 2006, [ISBN 80-7363-068-0](#)

Raul Hilberg: *The Destruction of the European Jews*. New York 1961, [ISBN 0-300-09557-0](#)

www.holocaust.cz

[Dieter Pohl](#): *Verfolgung und Massenmord in der NS-Zeit 1933–1945*, Darmstadt 2003, [ISBN 3-534-15158-5](#)

ROTHKIRCHNENOVÁ, Livie; SCHMIDT-HARTMANNOVÁ, Eva; DAGAN, Avigdor. *Osud Židů v protektorátu 1939–1945*. Praha : Ústav pro soudobé dějiny, 1991. 160 s. [ISBN 80-900953-7-2](#).

Evans, Richard J. (2008). *The Third Reich at War*. London: Allen Lane. [ISBN 9780713997422](#).